věkových tříd, podle pohlaví i podle zaměstnání. Dnešní uspořádání vyžaduje důkladné opravy a bude jedním z velmi důležitých úkolů Ústřední sociální pojišťovny, aby vydala přesné pokyny o sestavování statistických zpráv, jmenovitě o příčinách úmrtnosti a nemocnosti členů nemocenských pojišťoven. Základem musí býti správná klasifikace nemoci. Tu nemůže provésti Ústřední sociální pojišťovna, to přináleží ministerstvu veřejného zdravotnictví, které, majíc oporu ve státní zdravotní radě, může vypracovati správnou klasifikaci na podkladě vědeckém a prakticky upotřebitelném.

Ve své přednášce ukázal jsem na potřebu postarati se o dělníky, kteří se stali invalidy od choroby živnostenské. Je možno vyřešiti tuto potřebu přiřaděním určitých chorob živnostenských k úrazovému pojištění. S pouhým pojištěním nelze se uspokojiti. Tak jako je nutno nejdůkladněji vybudovati zábranu úrazovou, tak také je nutno pečovati o živnostenskou hygienu, aby k nemocem nedocházelo. Toho lze dosíci zdokonalením živnostenského dozoru, ustanovením zvláštních živnostenských lékařů a správným vybudováním statistiky o nemocnosti dělnictva.

Dr. Zdeněk Neubauer:

Kompetence nemocenských pojišťoven v oboru pojištění invalidního a starobního.

(Výňatek z větší práce.)

Podle zákona č. 221-24 tvoří nositelé obou odvětví sociálního pojištění tímto zákonem upravených jediný správní organismus. Stejně jako Ústřední sociální pojišťovna zasahuje v mnoha směrech do provádění poj. nemocenského, účastní se nem. pojišťovny podstatnou měrou na provádění pojištění invalidního a starobního, jehož nositelem je Ú. S. P. Jde tu jednak o úkony, k nimž jsou nem. pojišťovny již podle zákona kompetentní a jež tedy nemůže předsevzíti nikdo než právě ony, jednak o úkony, k nimž nem. pojišťovny mohou býti delegovány Ú. soc. pojišťovnou. K prvým patří tyto: 1. přijímání přihlášek, odhlášek a jiných oznámení podle § 17, — 2. vyměřování a vybírání pojistného podle § 161 a jeho exekuční vymáhání podle § 175, — 3. přijímání ohlašovaných nároků na pojistné dávky (§ 186), — 4. konání potřebných šetření o žádostech za dávky a podávání dobrého zdání o nich Ú. S. P. (§ 187, odst. 2.). V těchto směrech není Ú. S. P. vůbec kompetentní. Tak přihláška podaná jí nebyla by platně podaná a uplatnění nároku u ní nebylo by platným uplatněním. Platebnímu výměru předpisujícímu pojistné v pojištění invalidním a starobním, který by byl vydán Ú. S. P., bylo by možno namítati zmatečnost pro nepříslušnost orgánu, který jej vydal.

Pokud se týče d e l e g a c e úkonů, k nimž je podle zákona příslušna Ú. S. P., nem. pojišťovnám, jest především významný § 75, který stanoví, že ve věcech pojištění inv. a star. je příslušna Ú. S. P., současně však jí dává právo svěřiti nem. pojišťovnám jednotlivé úkony tohoto pojištění. Zde naskytá se závažná otázka, o jaké úkony zde může jíti: Zda si může Ú. S. P. vyžádati od nem. pojišťovny

pouze provedení prostého úkonu, neobsahujícího autoritativní správní akt, jakým jsou výměry nositelů sociálního pojištění podle § 189, tedy na př. vyšetření určitých skutečností (kontrola důchodců), vedení evidence všech nebo určité skupiny pojištěnců resp. důchodců, vyžádání svolení od pojištěnce ku provedení léčebného řízení podle § 154, odst. 2., lit. a), konání výplat na účet Ú. S. P. a t. p. Nebo zda může nem. pojišťovně delegovati i p r a v o m o c r o z h o d o v a t i v ý m ě r e m o věci, spadající do kompetence Ú. S. P. Dvě okolnosti již na prvý pohled mluví proti tomuto druhému výkladu. Jednak to, že jeden případ delegace, totiž zmocnění k rozhodování o dávkách, jest upraven výslovně § 188, takže je souditi a contrario, že v ostatních směrech delegace moci rozhodovací není přípustná. Jednak ta okolnost, že současně s nem. pojišťovnami jsou v § 75 jmenovány svazy nem. pojišťoven a »jiné sociálně-pojišťovací instituce«. Je totiž samozřejmo, že tyto subjekty žádným způsobem nemohou v zastoupení Ú. S. P. autoritativně rozhodovati. Svazy nem. pojišťoven jsou associacemi pojišťoven, nikoli veřejnými orgány, nadanými vrchnostenskou pravomocí jako nositelé pojištění. Jsou povolány — pokud ovšem vůbec jsou činny navenek, t. j. vůči osobám jiným než nem. pojišťovnám — k plnění úkolů spadajících do onoho okruhu činnosti sociálně-pojišťovacích ústavů, která je právní povahy soukromohospodářské (sjednávati smlouvy, opatřovati léčebné pomůcky, zřizovati léčebny, § 93, odst. 2.). Jiné soc. poj. instituce, jimiž jest rozuměti nositele jiných odvětví soc. pojištění (Gallasův Výklad, str. 215) a popř. svazy jejich nemohou ovšem rovněž vydávati v zastoupení Ú. S. P. akty rozhodovací.*)

Přes tyto dvě uvedené okolnosti může býti § 75, pokud se týče poměru Ú. S. P. k nem. pojišťovnám, sporným. Nem. pojišťovny již podle paragrafů výše zmíněných jsou samým zákonem pověřeny určitými úkony pojištění inval. a star., a to i takovými, které obsahují v sobě rozhodování výměry. Tato zákonná kompetence nem. pojišťoven způsobuje již sama, že veliká část styku se stranami i v pojištění inval. a star. jest jim svěřena. Je tedy nasnadě, že se vyskytne v praxi tendence, aby nem. pojišťovny vykonávaly i ostatní úkony tohoto pojištění, pokud jde o styk se stranami, tedy též, aby vydávaly výměry v otázkách, v nichž nejsou podle zákona kompetentní. A naskytne-li se pochybnost o kompetenci jejich, bude snad použito § 75 jakožto zmocňovací normy. Jde tu o ta rozhodnutí, která nejsou činěna jako prejudicielní pro povinnost platiti pojistné a která tedy nemůže nem. pojišťovna pojmouti do výměru platebního, k němuž je podle § 161 příslušná. Tak výměr o poj. povinnosti, o přípustnosti dobrovol. pojištění (v poj. inv. a star.) podle § 250 neb

*) Z toho je patrno, že ustanovení toto, pokud mluví o jiných soc. poj. institucích, jest zcela nadbytečné. Poněvadž z poslední věty § 75 (ukládající nem pojišťovnám a jejich svazům povinnost převzíti úkony svěřené) plynulo by a contrario, že tyto ostatní instituce nejsou povinny dožádání Ú. S. P. vyhověti, obsahuje toto ustanovení § 75 daleko méně než § 255, odst. 1, který nositelům jiných odvětví soc. poj. ukládá za p o v i n n o s t spolupůsobiti při provádění tohoto zákona. Pokud se týče svazů nem. pojišťoven, má § 75 význam potud, že jim ukládá převzíti svěřený úkon, neboť to je povinnost širší než ty, které pro svazy plynou z § 93, odst. 2. a 3.

o přijetí uznávacího poplatku. A to zejména záporná rozhodnutí o těchto otázkách. Že k těmto rozhodnutím nejsou nem. pojišťovny podle zákona příslušny, je nesporné. Jde pouze o to, zda jim může dáti k nim Ú. S. P. zmocnění, a to, — poněvadž jiného ustanovení, na něž by v tom směru bylo možno se odvolati, v zákoně není, — na základě § 75.

Kromě dvou výše uvedených momentů, které mluví proti zmocňování, je zde uvážiti toto: Při této otázce jde o zvláštní případ obecného problému delegace normotvorné moci vůbec,*) ať už jde o tvorbu norem obecných či individuelních (v našem případě rozhodnutí a opatření ve formě výměrů). Ať řešíme tento obecný problém jakkoliv, nesporným je, že delegace se stává platnou teprve, když delegující subjekt vydá normu, adresovanou subjektům povinnostním, ustanovující, že normy, vydané delegovaným orgánem, jsou pro ně závaznými. (Na př. zmocňovací zákon, delegující pravomoc upraviti určitou materii vládě, nebo: absolutní monarcha nařídí občanům určitého kraje, aby poslouchali jeho místodržitele a pod.).

Ú. S. P. musila by tudíž, kdyby mohla svoji moc rozhodovací delegovati nem. pojišťovnám, míti možnost vydati a publikovati obecnou zmocňovací normu (asi tak, jak předpisuje § 188), že v určitých otázkách mohou místo ní rozhodovati nem. pojišťovny. V zákoně však není žádné opory pro přípustnost takovéto normy už proto, že Ú. S. P. vůbec nemá možnosti vydávati jiné obecné normy než ty, o kterých zákon výslovně mluví (stanovy, vzorný služební řád, obecné směrnice pro nem. pojišťovny z moci dozoru atd.).

Velmi významnou pro tuto otázku je dále ta okolnost, že podle § 75 může Ú. S. P. nem. pojišťovnám svěřiti jednotlivé úkony. To samo již vylučuje, aby delegovala obecně rozhodování o určitých otázkách na př. o dobrovolném pojištění, o pojistné povinnosti. Nanejvýše tedy — kdyby tu nebylo hořejších námitek proti možnosti zmocňování vůbec — mohla by Ú. S. P. zmocniti nem. pojišťovnu k vydání určitého rozhodnutí, toto zmocnění musila by, aby bylo účinné, sděliti stranám, a to přirozeně výměrem. Poněvadž však takovéto řízení by nebylo nikterak usnadněním agendy ani Ú. S. P., ani pojišťoven nem., nebude v praksi ani nadhozeno. — Shledáváme tudíž, že podle § 75 může Ú. S. P. svěřovati nem. pojišťovnám pouze prosté administrativní úkony (jichž příklady jsme uvedli výše), nikoli však úkony obsahující v sobě rozhodování výměrem.

Zcela jinak je tomu v případě § 188. Jím dává se Ú. S. P. výslovné oprávnění k delegaci moci rozhodovací. Je to typický případ zákonného zmocnění k delegaci. Proto zákon upravuje též, jakým způsobem publikuje se zmocnění zúčastněným subjektům (stranám v řízení sociálně-pojišťovacím): vyhlášením v úředním listě republiky.

Je tedy výsledkem této úvahy: Nemocenské pojišťovny nejsou oprávněny ve věcech invalidního a starobního pojištění vydávati výměry, leč tam, kde je k tomu zmocňuje zákon nebo Ú. S. P. na základě § 188.

---

*) Problém tento byl, jak známo, předmětem velikých sporů při řešení otázky delegace moci zákonodárné podle naší ústavy.